

Dalšie použité zdroje

MATEOS, Pablo (2007): *An ontology of ethnicity based upon personal names. Implications for neighbourhood profiling* (disertačná práca). Londýn: Department

of Geography, University College London (<http://eprints.ucl.ac.uk/16145/>, 2. 8. 2016).

*Pavla Andršová**

MIŠTEROVÁ, Ivona (2013): *Angloamerické drama na plzeňských scénách*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.

Názov monografickej práce Ivony Mišterovej evokuje interkultúrny a historický kontext súvisiaci s divadelnými predstaveniami britskej a americkej provincie na javiskách plzenských divadiel, avšak táto práca tak svojim rozsahom (takmer 350 strán), ako aj komplexnosťou skúmania zvolenej problematiky predstavuje rozsiahle interdisciplinárne dielo, zaoberajúce sa nielen chronologickou enumeráciou javiskových stvárnení diel britských a amerických autorov, ale aj históriou divadelníctva v Plzni v kontexte historických udalostí od počiatku jeho vzniku. Súčasne ponúka krátke interpretácie inscenovaných divadelných hier a modifikácie ich významu prostredníctvom jednotlivých javiskových stvárnení na pozadí vplyvu historických udalostí, pričom následne podáva interpretáciu kritickej recepcie jednotlivých hier v dobovej tlači.

Práca svedčí o autorkinej dôslednej práci so skúmaným archívnym materiálom a o jej odbornej erudícii pri skúmaní britskej a americkej drámy, čo sa prejavuje pri precíznom chronologickom skúmaní vzniku a rozvoja plzenského divadelníctva a stvárnení jednotlivých dramatických diel na plzenských javiskách. Autorka monografie presvedčivo poukazuje na vplyv historických udalostí na formovanie a charak-

ter tak výberu, ako aj stvárnenia jednotlivých hier od počiatku formovania vývinu divadla v Plzni, čo sa podľa nej v počiatkovom období od 18. storočia až po vznik Československej republiky prejavuje predovšetkým vplyvom nemeckého divadelníctva a divadelnej infraštruktúry v meste. Autorka súčasne dopĺňa sociálno-historický kontext vývinu plzenského divadelníctva o charakteristiku infraštruktúry plzenských divadiel vrátane architektúry a rozmiestnenia divadelných budov, ako aj o analýzu divadelného repertoáru jednotlivých divadiel, čím práca nadobúda aj sociálno-historický rozmer. Podobne presvedčivo naznačuje rozmach plzenského divadelníctva predovšetkým po vzniku Československej republiky v roku 1918, pričom súčasne poukazuje na dôležitú úlohu hier českých autorov v tomto období. Ako autorka prostredníctvom analýzy tak divadelných, ako režijných koncepcií jednotlivých osobností plzenského divadelníctva naznačuje, hry angloamerickej provincie zohrávali na javiskách plzenských divadiel významnú úlohu od jeho počiatkov až po súčasnosť, o čom svedčí nielen takmer každoročné zastúpenie premiér jednotlivých hier, ale aj na základe autorkinej analýzy dobovej tlače aj záujem publika, pričom, ako autorkina analýza presvedčivo naznačuje,

*Mgr. Pavla Andršová, Katedra antropologie, Fakulta filozofická, Západočeská univerzita v Plzni, andrsova@ksa.zcu.cz.

takmer vo všetkých obdobiach plzeňského divadelníctva zohrávala dôležitú úlohu klasická, predovšetkým shakespeareovská dráma.

Ivona Mišterová sa v rámci svojej analýzy sústreďuje aj na úlohu jednotlivých osobností (riaditeľov divadiel, hercov) pri rozvoji plzeňského divadla (Vendelín Budil, Karel Veverka, Josef Fišer, Bedřich Jeřábek. Zdeňek Hofbauer, Luboš Pistorius, Jan Fišer, Ota Šefčík, Pavel Pavlovský, Jan Burian a iní), čím presvedčivo zdôrazňuje úlohu týchto osobností pri koncipovaní autorskej, repertoárovej, ale vo viacerých prípadoch aj režijno-herectkej koncepcie a stratégie plzeňských divadiel, a to predovšetkým v súvislosti s repertoárom angloamerickej drámy.

V ďalších častiach práce autorka opäť presvedčivo analyzuje vplyv historicko-politických udalostí na dramaturgickú, režijnú a hereckú koncepciu stvárnenia diel anglo-americkej provinciencie (predovšetkým vojnového obdobia a obdobia totalitárneho režimu v 50-tych a 70-tych rokoch 20.storočia). Z autorkinej presvedčivej analýzy vyplýva zaujímavá skutočnosť, a síce že napriek nepriaznivej politicko-historickej a kritickej situácii (obdobie vojen a totalitárneho režimu), plzeňské divadlo si udržiavalo neustálu popularitu a záujem tak umelcov, ako aj publika a o diela nielen britských a amerických autorov neustával ani v období kritických spoločensko-politických situácií. Komplexnosť a presvedčivosť tejto práce dopĺňajú autorkine analýzy hereckých výkonov v jednotlivých obdobiach a ich kritická recepcia na základe dobovej tlače a divadelných recenzií, čím táto práca nadobúda ďalší rozmer, a síce, že ju možno čítať aj ako dejiny plzeňského herectva, v rámci analýzy ktorého autorka poukazuje predovšetkým na

pozitívne aspekty hereckej, ale aj režisérskej spolupráce predovšetkým medzi plzeňskými a pražskými divadelnými scénami. Prostredníctvom analýzy divadelných udalostí, akými sú napr. divadelné festivaly, táto práca súčasne zdôrazňuje úlohu plzeňských divadiel pri organizovaní divadelného a kultúrneho diania nielen v Plzni, ale aj v národnom a medzinárodnom kontexte.

Autorkine presvedčivé analýzy divadelných predstavení a ich javiskových stvárnení, ako aj analýza hereckých výkonov a režisérskych koncepcií presvedčivo poukazujú na implicitné stvárnenie spoločensko-politických problémov v hrách britských a amerických autorov v období krízových a totalitárnych režimov, ako aj v období demokracie po roku 1989 (výber a stvárnenie diel poukazujúcich na problémy súčasného obdobia, akými sú konzumná spoločnosť, odcudzenie, násilie apod.). Na druhej strane autorka súčasne presvedčivo analyzuje vzťah medzi klasickým (William Shakespeare), moderným a komerčným divadelným repertoárom a ich tak zaradenie, ako aj javiskové stvárnenie v jednotlivých historických obdobiach. Podobne poukazuje na unikátnosť zaradenia diel austrálskych dramatikov, ktorí obohacujú repertoár plzeňských divadiel o repertoár diel inej anglofónnej kultúry (Dymphha Cusacková, David Williams, Louis Nowra). Autorkina analýza divadelného stvárnenia súčasných divadelných inscenácií posledných rokov je vhodne doplnená autorkinou vlastnou interpretáciou analyzovaných hier, čo prispieva k presvedčivosti autorkinej argumentácie na podloženej priamou skúsenosťou.

Možno konštatovať, že táto vedecká monografia monumentálneho rozsahu výrazne obohacuje nielen teatrologické

a literárnovedné bádanie v Čechách, ale tým, že je napísaná v češtine zrozumiteľným a jasným štýlom, ako aj tým, že sa zaoberá tak kritickou recepciou divadelných hier angloamerickej provincie, ako aj analýzou hereckých výkonov, čiastočne históriou scénografie, architektúrou a infraštruktúrou plzeňských divadiel a vývinom plzeňského divadelníctva od počiatkov po

súčasnosť ju možno čítať aj ako dejiny plzeňského divadelníctva a herectva. Autorka navyše dokazuje tak univerzálnosť, ako aj dôležité postavenie a kvalitu angloamerickej drámy nielen v plzeňskom, ale v národnom a medzinárodnom kontexte.

Jaroslav Kušnír*

SKED, Alan (2014): *Metternich a Rakousko. Pokus o hodnocení*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Klemens Wenzel Nepomuk Lothar kníže Metternich-Winneburg-Ochsenhausen rídil od roku 1809 nejen zahraniční politiku Rakouska, ale od roku 1815 měl rovněž, a možná především, rozhodující vliv i na jeho domácí záležitosti. Po celé období, kdy působil v úřadě – od roku 1809 jako ministr zahraničí a od roku 1821 jako kancléř – bylo jeho hlavní starostí, aby ochránil Evropu před revolucí, která ji mohla znovu zachvátit. Metternich měl podle Alana Skeda do roku 1848 výjimečné štěstí a během let, jež strávil v úřadu, habsburská monarchie pomohla svrhnout Napoleona, dokázala zkrotit revoluci a těšila se období míru a prosperity. Působila zde jen velmi slabá opozice, národům monarchie bylo umožněno rozvíjet své národní kultury, cenzura byla mírná a dokonce i v Itálii byla rakouská vláda nejlepší na celém Apeninském poloostrově. Jedná se proto nepochybně o jednu z klíčových osobností moderní evropské historie. Na základě tohoto tvrzení vyjadřuje Sked údiv, že v angličtině dosud nevyšla žádná důkladnější práce o roli, kterou hrál v záležitostech habs-

burské říše a v mezinárodních vztazích v letech 1809–1848. Tuto mezeru se proto rozhodl zaplnit svou knihou s názvem *Metternich and Austria. An Evaluation*, jež vyšla poprvé v roce 2007 a v českém překladu roku 2014, a to pod názvem *Metternich a Rakousko. Pokus o hodnocení*.

Autor recenzované publikace, britský profesor a politik Alan Sked, se specializuje především na habsburskou monarchii, britské politické dějiny, dějiny moderní Evropy a USA. Jeho zájem o Rakousko ovlivnil především britský historik A. J. P. Taylor, který vedl jeho disertační práci na Merton College v Oxfordu. Jako politik je oponentem členství Velké Británie v Evropské unii a založil politickou stranu UK Independence Party. Na London School of Economics vyučuje kurzy zaměřené na historii USA a moderní intelektuální dějiny a dějiny pohlaví, ras a otroctví. Mezi jeho díla patří mimo jiné: *The Survival of the Habsburg Empire. Radetzky, the Imperial Army and the Class War. 1848* (1979), *Britain's Decline. Problems and Perspectives* (1987), *The Decline and Fall of*

*Prof. PhDr. Jaroslav Kušnír, Ph.D., Inštitút anglistiky a amerikanistiky, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove, jaroslav.kusnir@unipo.sk.